

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

<p>Pest'a Domineca 29 mart. 10 aprilu</p>	<p>Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumerrantii capeta dóne tablouri pompóse.</p>	<p>Pretulu pentru Austri'a pe ian.—jun. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe ian.—jun. unu galbentu, pentru tablou trei sfanti.</p>	<p>Nr. 13.</p>	<p>Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumerratiune.</p>	<p>Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in librari'a dloru Socecu et comp. 'in Bucuresci.</p>	<p>Anulu VI. 1870.</p>
---	--	--	--------------------	--	---	--------------------------------

Apelu catra publiculu romanu.

Arm'a cea mai puternica a tuturor natiunilor a fostu, este, si va fi pentru totu-de-una *cultur'a*.

Cultur'a e viétia, — ignorantia mórté.

Inse cultur'a are sê fia *natiunala*, câ-ci numai cultur'a natiunala dá putere de viétia, si e paladiulu immortalitâti unei natiuni.

Cultur'a natiunala trebuie sê fia dara tînt'a suprema, la care au sê tinda tóte nisuintiele nóstre de Romani.

Spre a se ajunge acêsta tînta sublima, avemu sê fondâmu câtu mai multe institute menite pentru acestu scopu.

Teatrulu natiunala asîsdere e unulu dintre acele institute, cari sunt in serviciulu culturai natiunale; un'a din acele scóle, cari au cele mai large cercuri de activitate; unulu din acele asiediaminte de educatiune, unde nu numai generatiunea nóua, dar si aceea póte participá si a se cultivá, a supra careia celelalte scóle n'aru mai poté avé influinti'a desceptârii si culturai natiunale.

Teatrulu natiunala nu are rolulu de a servi numai dreptu locu de distractiune; ci misiunea sa este d'a fi *o ndeverata scóla de cultura natiunala*, — in care sublim'a melodia a limbei nóstre sonóre are sê incante pe aceia, carii aru mai desconsiderá dulceti'a acestei limbe, — si in care exemplele de bravura stramosiésca au sê inspire pe stranepoti de asemenea virtuti!

Suntemu convinsi, câ on. publicu romanu a fostu petruncu totu de aceste idei despre misiunea unui teatru natiunala, candu in mai multe parti — fara de a asceptá constituirea unui comitetu pentru regularea si asigurarea intrepinderii — a si inceputu a contribuí pentru acestu scopu salutaru.

Inteliginti'a romana concentrata acuma in numeru mare in Buda-Pesta, vedindu aceste manifestatiuni ivite in mai multe locuri in favorulu creárii unui fondu spre a se infintia unu teatru natiunala pentru Romanii de dincóce de Carpati: a crediutu de a sa detorintia natiunala a se consultá despre regularea si conducerea provisoria a intrepinderii, pana candu intrég'a in-

teligintia romana in o adunare generala a sa va luá measurele ulterióre si va decide definitivu in privinti'a acésta.

Pentru acestu scopu inteliginti'a romana din Buda-Pesta intrunindu-se de dóue ori, in conferinti'a sa de la 28 martiu a. c. st. n. a votatu urmatoriulu :

Programu preparativu

la infintiarea unui fondu pentru teatru natiunalu romanu.

I. Se va formá o „Societate pentru crearea unui fondu spre a infintiá unu teatru natiunalu romanu.“

Spre acestu scopu :

II. Se esmite unu comitetu de cinci membri, cu resiedinti'a in Buda-Pesta ; acestu comitetu,

a) va elaborá unu proiectu de statute pentru acea Societate, si lu-va publicá in diuariele romane, pentru a poté fi desbatutu de catra publicu ;

b) in trei luni dupa publicare va convocá o adunare generala in Deva, pentru a desbate proiectulu de statute si a se constituí Societatea ; la acésta adunare se voru convocá toti aceia, carii voru fi contribuitu séu oferitu la fondulu teatrului natiunalu romanu, precum si aceia, carii voru dorí a contribuí séu oferí acolo.

Si pana atunci comitetulu constituindu-se,

III. Chiamarea lui va fi :

a) a emite unu apelu catra publiculu romanu, in care va esplicá mai pe largu intentiunea acestei intreprinderi ;

b) a aduná de a dreptulu séu prin colectanti binevoitori contribuirile in bani séu oferite pentru acestu scopu ;

c) a elocá sumele adunate intr'o cassa de pastrare in Buda-Pesta pentru fructificare ;

d) a publicá in diuarie sumele adunate, precum si numele binevoitorilor contribuitori ; si preste totu

e) a regulá incassarea si administrarea baniloru si oferteloru.

IV. Dupa infintiarea si constituirea Societâti, comitetulu va depune la manile acesteia unu reportu cu tóte actele si conturile relative la activitatea sa.“

Conformu acestui programu inteliginti'a romana din Buda-Pesta a alesu comitetulu de cinci in persónele dd. *V. Babesiu, Iosifu Hodosiu, Petru Mihályi, Alesandru Mocioni, Iosifu Vulcanu.*

Dreptu aceea comitetulu, vine prin acést'a a impliní detorinti'a sa indicata in aline'a a, din punctulu III. alu acestui programu, adresandu-se cu acestu apelu catra publiculu romanu, carele singuru e competente a decide de valórea salutaria a acestei idei.

Apelâmu dara la simtiulu natiunalu si patrioticu alu tuturoru fíiloru si ficeloru natiunii, cari dimpreuna cu noi sunt petrushi de necesitatea infintiárii unui teatru natiunalu, sê vina a imbracisiá cu caldura acésta idea, sê mediteze despre ea, si sê faca posibila realisarea ei !

Nu este ací verb'a despre posibilitatea unei realisári grabnice, pentru care si alte natiuni au avutu trebuintia de mai multi ani ; ci scopulu si intentiunea nóstra este numai d'a infintiá cu incetulu unu fondu, din care mai tardîu natiunea sê póta innaltiá unu templu alu Thaliei romane.

De óra-ce inse si pan' acuma s'au facutu câte-va contribuiiri si oferte spre acestu scopu, éra altele totu se mai facu : ne rogâmu de toti contribuitorii si oferitorii de pan' acuma, precum si de aceia carii si pana la adunárea de la Deva aru dorí sê faca asemenea contribuiiri séu oferte, sê le tramitia la comitetulu subscrisu, sub adres'a secretariului seu insarcinatu cu incassarea baniloru.

Greutâtile potu fi mari si mulțe, dar vointi'a firma si constanta va poté delaturá tóte. Sê ni facemu toti detorinti'a, — si vomu poté realisá scopulu doritu !

Pesta 7 aprile 1870.

In numele comitetului :
Dr. Iosifu Hodosiu,
presiedinte.

Iosifu Vulcanu,
secretariu.

Datinele si superstitiunile poporului romanu.

(Solomonariulu. — Formarea ghiatiei. — Intórcerea ghiatiei. — Contra-Solomonariulu. — Alte superstitiuni, despre producerea ploii. — Originea Solomonariului si a Farmazonului. — Balaurulu.)

I.

Poporulu romanu de starea de josu are o multíme de crediári a supra Solomonariloru séu a Farmazoniloru, parte intemeiate pe tentatiune, parte nascute din inchipuire.

Asié d. e. credu Romanii cumca Solomonariulu e unu omu fórte grozavu si reutaciosu, carele in prunci'a sa a petrecutu siepte ani ne'nterruptu la intunerecu sub fati'a pamentului, invetiandu dintr'o carte diabolésca tóte farmecatóriile si vrajitóriile de pe lume, éra dupa a sieptele anu iese de subu pamentu afara si inspiratu fiindu de spiritulu lui „ucida-lu crucea*") si dotatu cu puterea acestuia, se suie pe aripele venturiloru in nouru si incepe a portá ploile, inse mai alesu furtunele si grindinele cele mai grozave inspaimentatórie si periculóse. Ei credu, cumca dinsulu umbla calare pe unu balauru, cumca fierbe ghiatia prin nouru „pana ce-i face sloiuri,“ si apoi in cotro voiesce, intr'acolo o conduce versandu-o pe tiermurile loru cele rodite, pe campiile cele in florite, sfarimandu-le tóte semenaturile, si pomii cei incarcati cu fructe.

Deci, spre departarea unoru ca atari grindine periculóse de pe hotarele loru, precum si spre nimicirea acestei fiintie reutacióse, se folosescu dinsii de mai multe mijlóce superstitiósse, si a nume: candu vedu unu nouru aparandu de dupa culmea déluriloru, carele din ce in ce totu cresce, se maresce si se 'ntuneca si din ce in ce se apropia mai tare, devenindu inspaimentatoriu, fulgerandu si tunandu grozavu, atunci unii, inspaimentati de pericolulu si de daun'a, ce-ar poté sê se intemple, alérga la clopotniti'a bisericei si incepu a trage clopotele (campanile,) ca sê delature grindin'a, éra altii, inse mai alesu partea femeieésca, arunca o secure cu ascutísiulu in susu in mijloculu ogradii, precumu si o sapa, lopata de pane, cociorva si matur'a din casa, crediendu cumca prin acésta se va curmá puterea furtunei si a conducatoriului ei, a Solomonariului. Aprindu o lumina de céra si tamâia, ambele aceste din ajunulu Bobotezei pastrate, si lumin'a o punu intr'o feréstra lasandu-o aprinsa pana ce trece

furtun'a, éra cu tamâia afuma prin casa, borborosindu armatóriile versuri:

Fugi plóia
Caletória,
Câ te-ajunge
Santulu sóre
C'unu maiu,
C'unu paiu,
Cu sabi'a
Lui Mihaiu,
Cu cutítulu
Omului...
Taia capulu
Domnului!...

Si asié, intemplantu-se de multe ori din óresi-cari eveneminte, câ furtun'a se imprascie si nu vine ghiati'a sê le strice semenaturele si pomii cei incarcati cu fructe, atunce dinsii credu, cumca prin aceste mijlociri superstitiósse, puterea furtunei si a conducatoriului ei, a Solomonariului, o-ar fi frantu, si de aceea s'a departatu de pe tiermurile loru.

La din contra, déca vedu, câ furtun'a din ce in ce se apropia mai tare, si din ce in ce devine mai periculósa, atunce credu cumca Solomonariulu, avendu o putere nespusa de mare, ar avé ciuda mare a supra loru si din acea cauza voiesce dinsulu a tramite ghiatia pe tiermurile loru, sê le strice semenaturele si sê-i nenorocéscá.

Dara ei totu-si nu desperéza. Ei mai potu aflá inca unu mijlocu, prin a carui putere sunt incredintiati, câ voru poté scapá de pericolulu amenintatoriu.

Afara de Solomonari mai sunt si Contra-Solomonari, adeca aceia, carii au putere in contra Solomonariloru.

Acelu omu, carele voiesce a fi Contra-Solomonariu, adeca de a poté avé putere a supra Solomonariloru, trebuie sê postésca trei ajunuri, si a nume: ajunulu Nascerei, ajunulu Santului Vasilie si ajunulu Bobotediei.

Formul'a acestei ajunári e urmatóri'a : in ajunulu Nascerei si a Bobotediei Contra Solomonariulu nu manca nici nu bé nemica, pana ce nu inseréza bine; éra dupa ce inseréza, se pune dupa mésa, pe carea sunt diferite bucate in talere insírate, pe loculu acel'a unde a statu

*) Provincialismu Bucovineanu, in locu de „draculu.“

preotulu mai de cu dî, candu a umblatu cu icón'a séu cu crucea prin satu, cu o vergutia de alunu in mana, si asié standu pe acelu locu dîce :

Voi Solomonariloru,
Dusmanii cresciniloru !
Poftimu adi la mine 'n casa
Si veti sta l'acésta mé-a,
Si cu mine veti mancá,
Din bucate veti gustá,
Câte sunt pe mé's'a mea.
Poftimu adi de ospetati,
Ca nemicu sê nu-mi tricati
Candu va sosi prima-vér'a...
Nici campiile 'nflorite,
Nici panele rodite,
Nici campii cei cu flori,
Nici pomii roditori!...

Dupa aceste, tienendu verguti'a cea de alunu in continuu in mana, incepe a gustá din tóte bucatele insîrate pe mé'sa, din cari a gustatu si preotulu.

Dupa ce a mancatu si s'a hranitu in câtuva, se scóla si dîce :

Voi Solamonariloru,
Dusmanii cresciniloru,
Pe voi asta-di v'amu poftitu,
Dara voi nu ati voitu,
Ca sê ve apropiati,
Si cu mine sê mancati
Din bucate
Insîrat
Pe-a mea mé'sa
Nu pré-alé'sa ;
Dara lasa
Câ veti cáf ori si candu
De alu meu acestu cuventu,
Dar' atunci a fi tardîu,
N'amu pecatu a dîce : diu!...

Pe acesta, pe Contra-Solomonariu vér'a, candu vedu Romanii câ nu potu folosí nemica cu mijlócele de mai susu aretate, alergandu la dinsulu si platindu-lu bine, lu-provóca in unu atare casu periculosu, ca sê le ajute, sê le mantue tiarinele si gradinele de grindina.

Contra-Solomonariulu, candu vede câ grindin'a in dóue cu ghiatia se apropia de hotaru, iese pe hotaru ; éra déca grindin'a a trecutú deja hotarulu, atunci iese cu verguti'a cea de alunu pana in marginea satului in contra ei si tienendu verguti'a a supra nourului celui

cumplitu, amenintia cu dins'a pe Solomonariu, pe carele lu-cugeta a fi in nouri si carmuesce ghiati'a, — dîcandu :

Mei, Solomonare mei !
Du-imanu sateniloru mei,
In ajunulu Nascerei
Si 'n celu alu Bobotedioi
Eu pe tine te-am poftitu,
Câ déca esti omu einstitú,
Sê intri la mine 'n casa,
Si sê manci dintr'a mea mé'sa,
Dara tu te-ai fudulitu
Si la mine n'ai venitú,
Amendoi ca sê cinâmu,
Dintr'o mé'sa s'ospetâmu
Din bucate
Insîrat
Pe-a mea mé'sa
Nu pré-alé'sa

Da! tu mi te-ai fudulitu
Si la mine n'ai venitú,
Deci si-acuma sê nu vii,
D'estu satu sê nu te-apropii,
Nici de tiernele 'n florite,
Nici de panele rodite,
Nici de campii cei cu flori,
Nici de pomii roditori,
Déca vrei a m'ascultá!...
Ér' de nu mi-i ascultá,
Vai si-amaru de pielea ta!
Eu din nori te-oiu asvirli,
De pamentu te voiú isbí,
Si subu ghiatia vei pari,
Câ-ci asié i se cuvine
La unu cane ca si tine...
Ér' de vrei sê me asculti,
Du-te, du ghiatia pe munti,
Du-te'n codrii cei pustii
Si de-acolo sê nu vii,
Acolo sê-ti fia tîe
A ta casa si mo'ia,
Acolo sê sdrancinedi,
Stancele sê despoiedi
De culcusiulu fiareloru,
Ér' nu holdele 'rodite
Si campiile 'nflorite,
Ce noi cu sudóre mare
Le-amu adusu in asta stare!
Acolo sê mi te duci
De nu vrei sê piei aici!...

De-lu asculta Solomonariulu, conducatoriulu grindinei, si de indrépta ghiati'a in alta parte, atunce e bine de dinsulu, atunce 'scapa;

Conductu solemnu in China.

era de nu, atunce Contra-Solomonariulu, avendu potere a supra lui, cu verguti'a cea de alunu pôte indreptá grindin'a si ghiati'a in cotro voiesce, pe ape si campii nefructivere, lu-atêrna mai antâiu pe Solomonariu cu balauru cu totu josu, apoi totu cu acea vergutia indrepta de pica tóta ghiati'a din acelu nou ru peste dinsulu, pana ce lu-mantue de dfile.

Solomonariulu cade calare pe balauru, si ghiati'a cadiendu, se rotileste in form'a unui stogu peste dinsulu.

Multi Romani istorisescu cumca aru fi auditu pe Solomonari vorbindu prin nou ri, ba unii dîcu câ aru fi si vediutu atari fantome.

Astu-feliu credu Romanii...

Afara de verguti'a cea de alunu pastrata din ajunulu Nascerei séu a Botediului mai potu departá ghiati'a c'unu cutitu, pe carele lufigu in pamentu pe hotaru séu in marginea satului, si c'o vergutia de rachita (salce, lodia,) adeca cu acea vergutia de rachita, cu carea au aperatu o brósca de la peire din gur'a unui sierpe.

Simeonu Fl. Marianu.

O séra la parinti.

(23 dec. 1869.)

Ce séra 'nfricosiata!

Totu tremuru de fiori ;
Sufierea-mi par' câ 'ncéta,
Ca 'n ór'a 'n care mori.
In giuru inghiata, ninge,
Si ventulu geme greu ;
Dorerea multa frange
Intregu internulu meu.

„Sê vîi, te rogu ferbinte,
— Mi-scrise mam'a mea —
Câ-ci scumpulu teu parinte
Bolesce 'n bóla grea !
Ah, vino iute, 'ndata,
Câ-ci de dorere moru !“
Mergu, mama odorata,
Mergu, sumpulu meu odoru !

Calotorescu cu gele,
Dar, vai, in calea mea
Nu vediu pe ceriuri stele,
Ci numai nori de nea.
Si colo 'n departare
Audu unu sgomotu greu,

Cum urla cu turbare
Toti lupii 'n giurulu meu.

Doreri ingrozi tórie
Me frangu de nu me sciu :
Nu voiu sosi eu óre
Tardîu, de totu tardîu ? !
Si 'n marea desperare
Hah ! vedu unu sarcofagu...
Te rogu, o Dómne mare,
Indura-te cu dragu !

Dar éta vedu in fine
Acolo 'n vale josu
Placutele lumine
Lucindu, sclipindu frumosu !
Vedu turnulu naltu, subtîre,
Si 'n vale mai zarescu
Casuti'a de iubire,
Caminulu parintiescu.

Da 'n pórtá cine-ascépta ?
Alergu delocu la ea ;
Sarutu mantti'a-i drépta,
Câ-ci este mam'a mea.
Cu fati'a lacrimata
Punu capu-'n bratiu la ea,
Ca flórea rourata
Pe scump'a ramurea.

Dorerea grea despica
Si frange creerii mei ;
Dar tacu, câ-mi este frica
De unu respunsu alu ei ;
Si-alergu ca si nebunulu
Sê vedu ce s'a intimplatu ?
Si 'n casa vedu bunulu
Parinte totu in patu.

Cum m'a vediutu pe mine,
S'a innaltiatu de locu,
M'a strinsu cu doru la sine,
M'a sarutatu cu focu.
Si 'n ochi cu lacrimi grele
Mi-dîse mangaiatu :
„Departa-ti ori ce gele,
Câ-ci tu m'ai vindecatu !“

Cu santa pietate
Ingenunchiai la patu,
Si manile-i amate
Cu focu le-am sarutatu ;
Plangandu de bucuria
Am dîsu eu fericitu :
„Marire, Dómne, tfe,
In veci necontenitu !

Iosifu Vulcanu.

Tribunul.

— Drama in 3 acte. —

(Din intemplările anului 1848.)

Persónele :

Lazlo, prefectulu comitatului.

Mari'a, soci'a lui.

Teresi'a, fiic'a loru.

Vilmos, unu conte june.

Teodoru, secretariu la Lazlo si tribunu.

Danu, capitanulu lui Teodoru.

Mateiu, unu servitoriu betranu a lui Lazlo.

Ferentz, usariu concediatu, in servitiulu lui Vilmos.

Panduri, Romani, Magiari.

(Actiunea se petrece in capital'a unui comitatu din Transilvani'a si in locurile din pregiuru.)

Actulu I.

SCEN'A I.

(In cas'a lui Lazlo.)

Lazlo, Maria.

Lazlo : Minuni preste minuni!... Ti-am totu spusu, dómna, ti-am totu spusu, câ in anulu asest'a n'o vomu duce bine. Éta proroci'a mea implinita. In tiér'a unгурéscá a isbucnitú revolutiunea din tóte partile. Ai nostri s'au incaieratu cu imperialii si se batu pre mórte. Chiar aici la noi lucrurile mergu cam pre dosu. Pre unele locuri s'au inceputu deja frecári seriósce. Misicii de Romani au apucatu armele indata ce se risipira dintr'acelu spurcatu cuibu alu Blasiului. In muntii Abrudului furnica bandele loru si amenintia pre ai nostri cum se cade.

Mari'a : Me temu, Lazlo, sê nu vina si a supra nóstra vr'o nevoia. Comitatu acest'a e plinu de Romani, si-ar fi vai de capulu nostru déca s'aru revoltá. Sunt selbatici ticalosii de iobagi si nu crutia nimica, ce le cade la mana. Feréscá-ne Domnedieu de mani'a loru!

Lazlo : Nu te teme, dómna, n'ai grija de nimicu. Le-am renduitu eu tóte spre bine. Astadi am datu porunca panduriloru mei sê bage frica in ósele tieraniloru. Am poruncitu sê implante furci prin satele loru, pre sém'a celoru ce-aru cutezá a gándi la libertate; am pusu pretiu pre capulu rebeliloru. Mai multu inca: am datu voia Magiariiloru, ca indata ce voru observá vr'o miscare intre iobagi, sê navaléscá a supra loru si sê-i alunge de prin sate. Éta

cum am sciutu sê-i infrenediú. Astu-felu de mesuri ne asiguréza indestulu si potemu dormi fara nici a frica. De altu-felu in comitatulu nostru nu sunt Romani invetiati, carii sê póta rescúlá si conduce poporulu. Singuru Teodoru o-ar fi potutu face; dar sefi cum l'am legatu de mine si l'am cascigatu pentru caus'a nóstra! Toti me lauda pentru acést'a, si au cuventu; câ Teodoru cu iscusinti'a lui ar poté face multe, fórte multe, déca n'ar fi secretariulu meu. Acést'a impregiurare lu-tiene ca intr'o colivía din carea nu póte scapá, chiar candu i-ar veni post'a sê se misce.

Mari'a : Bine-ai facutu consórtele meu. Intiepletele tale mesuri de toti voru fi binecuvantate, câ nimicu nu e mai de doritu, decátu pacea. Mai cu séma pentru noi, Lazlo, acésta pace e de auru; câ trebuie sê vedemu de cununi'a Teresiei. Copil'a e de ani si privilegiulu cu contele Vilmos ne vine pré bine. O! ce norocu am avutu de-ai face cunoscinti'a. Apoi cine-ar meritá man'a Teresiei mai multu, decátu din-sulu? E avutu, e nobilu, bine crescutu si ce gavalieru! Moriu de bucuría candu cugetu, câ ne va fi ginere. Si-o sê ne fia fara indoiéla; câ-ci elu se invoiesce la acést'a. Dar trebuie sê batemu fierulu pana e caldu; contele si-ar poté schimbá cugetulu, si-apoi amu avé de ce a ne caí. Sê grabimu dara afacerea cununici si sê-i spunemu lui Vilmos câ n'o mai potemu amaná. Elu va primí, va primí de siguru, câ-ci am observatu câtu iubescce pre fiic'a nóstra; apoi zestrea e mare si lu-va atrage. Éta dara, Lazlo, ce trebuie sê facemu: indata ce va veni contele sê-lu indemnâmu a-si scribá nunt'a câtu se póte mai carendu; asié sê facemu, ca sê nu ne mai scape din mani. Dar candu are sê vina? Mi-spuneai mai nainte câ-lu ascepti. O! de l'ar aduce domnedieu mai curendu, ca sê-mi sciú anin'a la locu!

Lazlo : Dícea sê-lu asceptu pre la ór'a acést'a... Incátu pentru cununi'a Teresiei, eu inca n'o dorescu mai pucinu. Asiu voi s'o vedu odata asiediata, ca sê potemu traí mai linnisciti, câ betranetiele ne sunt pre capu.

Mari'a : Da, Lazlo, da; betranetiele ne batu la usia si avemu trebuintia de repausu. O, câtu vomu fi de multiumiti ca sê privimu din pacea nóstra la fericirea Teresiei, candu va fi consórtea lui Vilmos! Cu ce fala vomu numí pre contele fiulu nostru! Domnedieule, ada mai iute diu'a carea sê me faca cea mai fericita dintre mame!

I. Lapedatu.

(Va urmá.)

SALONUL.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

— Pest'a 7 aprile. —

(Unu óspe nou, — farmeculu noutátii, noutátile in viét'ia femeiloru, — teatrulu natiunálu romanu, — poesi'a cea mai frumósa, — artea cea mai generala, — isvorulu de cunoscentie, — dramele istorice, — scopulu teatrului natiunálu romanu, — repertoriulu nostru, — teatrulu natiunálu din Bucuresci si repertoriulu seu, — artistii romani, — detorint'a guvernului romanu, — prim'a opera romana, — music'a nó tra natiunala.)

Unu óspe de multu nevediatu intra in odai'a mea in momentul candu m'apucu sê scriu aceste síre. Dar acestu óspe e curiosu! Elu nu intra ca altii pe usia, ci pe ferésta. Dar nici nu deschide ferést'a, ci trece numai prin ea.

Salutare óspe doritu! Placuta radia a sórelui primaverosu, bine ai vinitu!

Acuma acésta unica radia e chiar atátu de pretiósa, ca mai tardíu sórele intregu. O modesta viorica e chiar atátu de placuta, ca mai tardíu ros'a de maiu. Si ambele aceste pentru aceea ni stêrnescu complacere, pentru cá sunt nóue. Noutatea totu-de-una are unu farmecu óre-care, ce ni inspira placere si simpatia.

Primulu amoru pentru aceea remane pentru totu-de-una imprimatu in internulu nostru, pentru cá ni-a produsu simtieminte nóue, ce pan'atunce nu le-amu cunoscutu; simtieminte, cari indulcescu tóta viét'ia nóstra si ne consóla in órele de intristare.

Dvóstre inse, onorabile cetitórie, mai multu decátu ori cine poteti fi convinse despre farmeculu noutátii. Sunteti femei, si-apoi in viét'ia femeiloru sunt multe mominte, cari prin noutatea eveniminteloru loru vi procura bucuría si placere. Prim'a dí, in care pentru prim'a óra ati imbracatu vestmentulu lungu de feta mare; primulu balu la care participarati dupa câte-va díle de friguri de balu; prim'a declaratiune... Dar sê nu fimu indiscreti! Tóte aceste nu le poteti uitá nici odata; dar nu pentru cá dóra de acele n'ati mai avé in viét'ia, ci pentru cá ele au fostu cele d'antáie, pentru cá acele au fostu nóue.

E bine, déca tóte ideile nóue facu a supra nóstra o impresiune placuta, sum convinsu, cá ide'a fondáarii unui teatru natiunálu romanu, ivita si desvoltata pentru prima óra in acést'a foia si primita cu insufletíre de totu sufletulu de Romanu, va inspirá anim'a dvóstre de o dupla bucuría.

Am dísu „bucuría dupla,“ pentru cá teatrulu natiunálu romanu nu numai e o idea nóua, dar teatrulu totu-odata este si va remané pentru totu-de-una loculu cei mai placutu alu femeiloru. Si asta e unu-ce naturalu. Teatrulu e loculu, unde se desvólta sublim'a poesia; si femei'a — carea insa-si e cea mai frumósa poesia — nu póte sê nu iubésca poesi'a.

Nu este nici unu ramu alu artiloru, díce unu esteticu strainu, care sê aiba o actiune mai generala decátu poesi'a. Desconsiderandu impregiurarea, cá multu mai pucini ómeni sunt capabili a intielegi si apretiui pictur'a, sculptur'a si music'a, decátu poesi'a ce vorbesce in acél'a-si limbagiu catra culti si neculti, — sê amintimu numai aceea, cá nici o arte nu este,

care sê misce tóte simtiemintele nóstre atátu de adancu ca poesi'a. Music'a, cu tóte cá vorbesce in limb'a universalá, are unu efectu mai specialu, si face impresiune mai adanca numai a supra celoru de specialitate; ér pictur'a si sculptur'a au unu efectu esternu, ele influintéza mai multu a supra ochiloru.

Nu mai poesi'a unic'a face impresiune fara deosebire, a supra tuturoru ómeniloru, cá-ci ea vorbesce prin cuvinte omenesci, si aceste le intielegu toti moritorii de pe fati'a pamentului.

Dar poesi'a nu vorbesce numai la anima, precum voru a sustiené unii, ci ea petrunde tóte simtiemintele nóstre, si ni desvólta facultatea intelectualá. Cele mai multe sujete ale sale sunt menite pentru perfectiunarea culturii spirituale, — si cu tóte cá nu ni presinta ciintiele in form'a loru séca, nu se póte negá, cá poesi'a e unu adevératu isvoru de cunoscentie. S'a dísu de multu, si inca nu din gluma, cá nu este opera din care sê poti invetiá mai bine istori'a Angliei in epóc'a „roseloru,“ decátu din dramele istorice ale lui Shakespeare. Tragediele sale din istori'a Romaniloru ne punu in positiune de a poté cunósce-in detaiuri viét'ia si istori'a Romaniloru; ma acele de multe ori ni descriu mai bine, cu mai multa psihología republic'a aristocratica (Coriolanu,) luptele libertátii si ale poterii personale (Juliu Cesare,) trépt'a prima a decadintei (Antoniu si Cleopatra,) decátu Dionisiu de Halycarnass, Liviu, Sallustiu, séu ori care istoricu de pe acele timpuri.

Constatandu acuma importantia drameloru istorice, de siguru vomu aplaudá, cu toti fondarea unui teatru, menitu pentru a se repre-intá intr'insulu cátu mai multe drame, scóse din istori'a nóstra natiunala, — menitu pentru propagarea culturii intelectuale si pentru desvoltarea spiritului natiunálu.

Dar acuma onorab. nóstre cetitórie negresitu me voru intrebá, déca avemu noi unu repertoriu natiunálu?

Cu dorere suntemu siliti a recunósce, ceea ce amiculu nostru, dlu Eminescu, a constatatú in unulu din numerii trecuti ai foi nóstre, cá unu repertoriu originalu totu ni mai lipsesce inca. Avemu câte-va piese, cari in teatrele de dincolo de Carpati se represintá cu multu succesu, aceste inse forméza numai o modesta cununa, unu numeru micu care nu este de ajunsu pentru a poté satisfacé tóte pretensiunile nóstre in privint'ia acésta.

Si aci e loculu s'o spunemu cu franchetia, si s'o marturisimu cu sinceritate, cá teatrulu natiunálu din Bucuresci nu este la innaltímea misiunii sale. Acestu templu fond atú pentru innaltierea limbei si poesiei romane, a devenitu localitatea in care se reproducu farsele din teatrulu de la „Palais royal“ din Paris. In teatrulu natiunálu din Bucuresci in tóta stagiunea acésta nu s'a represintatu decátu numai una drama nóua din istori'a natiunala. Dar celu pucinu jocatu-s'a vr'o piesa straina clá-ica? Nici una! Clásicele comedie ale lui Molière sunt esilalte din repertoriulu de acolo; ér coturnulu eroiloru lui Shakespeare e unu vestmentu neplacutu pentru „artistii“ teatrului natiunálu din Bucuresci.

In alte state atátu guvernulu, cátu si particularii inzestrati cu averi, si-tienú de aloru detorintia na-

tiunala si patrioacă, a promoveá inflorirea artei teatrale natiunale. In Romani'a inse guvernul face pucinu, (si in stagiunea ast'a a micșioratu subventiunea,) — éra particularii, nenumeratii boieri avuti, nu facu nimica.

Vediendu acésta langcđime a literaturii năstre dramatice, detorinți'a guvernului romanu ar fi a in-grigi de midilócele pentru innaltiarea ei, si de a publicá in fia-care anu premie pentru operile originale; astu-felu apoi repertoriulu nostru s'ar inmultí din anu in anu, si peste cáti-va ani amu avé o seria frumoșá de piese originale.

In anul trecut am cetitu in diuaric, cá ministeriulu de culte de la Bucuresci a premiatu prim'a opera natiunala, intitulata „Mihaiu Eroulu.“ Stagiunea operii italiene bucurescene a aspiratu, inse prim'a năstra opera natiunala nu s'a represintatu nici odata. Nu știu ce e caus'a pentru care s'a amanatu represintatiunea, dar eu unulu regretu, cá publiculu n'a avutu ocaziune a se delectá prin ast'a si in music'a năstra natiunala, din care credemu a fi compuse melodiile operii „Mihaiu Eroulu.“

E fórté dorerosu, cá artistii nostri musicali se ocupa atátu de pucinu cu music'a natiunala. Ast'a e o dauna mare pentru noi. Poporulu nostru e unu poporu inbitoriu de cantace; in melodiile doineloru sale triste e multa poesía. Lipsesce numai unu omu de geniu, carele studiandu-le, sê compuna din ele unu buchetu dragalasiu, o opéra incantatória.

Va veni odata si timpulu acéla, candu noi Romanii vomu avé mari compunetori musicali, — dar si pan'atunce amu dorí sê se publice cátu mai multe melodii de aceste, ca nu cumva sê pierá si aceste, ca si altele multe tesauere natiunale de ale năstre!

Iosifu Vulcanu.

CE E NOU?

* * (In caus'a teatrului natiunalu) avemu sê anun-ciámú, cá comitetulu de cinci, esmisu din conferinți'a de la 28 martiu a inteligintiei romane din Buda-Pest'a, adunandu-se in 5 aprile dupa miédia-di la patru óre, la dlu Alesandru Mocioni, conformu „programului preparativu“ mai nainte de tóte a purcesu la constituire, alegandu de presiedinte pe dlu Iosifu Hodosiu, éra de secretariu pe Iosifu Vulcanu, incredintiandu-se acástui din urma totu odata si agendele de cassariu. Comitetulu astu-felu constituitu a luat in desbatere compunerca unui apelu conformu punctului III lit. a, din „programulu preparativu,“ si stabilindu-se principiile, ce a re sê contiena acelu apelu, cu redactarea lui se in-insar ciná secretariulu. Apoi luandu-se mesurile necesario pentru administrarea baniloru, siedinti'a se radicá. — In a dóu'a siedintia, care se tienú in 7 aprile, totu la dlu Alesandru Mocioni, comitetulu desbatú proiectulu de apelu, si lu-adoptá astu-feliu, precum se vede publicatu in fruntea foii năstre. Totu in acésta siedintia dlu V. Babesiu fu insarcinatu a compune unu proiectu de statutu pentru „Societatea“ indicata in punctulu primu alu „programului preparativu,“ si a-lu presintá comitetului in un'a din siedintiele sale urmátorie, cari se voru continuá dupa serbatori in lun'a lui maiu.

* * (Junimea romana studiósá din Orastia) va arangia in 10 aprile st. n. o serata de peroratiuni si canturi in folosulu fondului teatrului natiunalu. Salutámú cu bucuria pe zelós'a năstrá junime din Orastia, pentru acésta idea natiunala si salutará!

* * (Incunoscintiaré si rogare.) De óra-ce pe la mediloculu lunei maiu a anului curinte se planéza efeitura sortituri intreprinse in folosulu institutului de fete radicandu in Oradea-mare, carea dupa precugetare va fi inpreurata cu productiune musicala si declamatiuni, dupa care va urmá trecere de jocu, — onorabilele dómne, domnișóre si onorab. domni cari primindu cólele de sortitura si listele oferitoriloru de obiepte pentru sortitura, au binevoitu a luá sarcin'a colepturei pe sine, prin acésta cu tóta reverinți'a sunt rogati, ca cólele si listele mentiuante, pana la capetulu lunei curinte — aprile, sê binevoiesca inpreuna cu sumele incurse si obieptele adunate a le tramite la suscris'a. Er acei onorabili coleptanti, cari fatiga spre adunarea oferteloru banale de adreptulu, suntu rogati a continuá pana la tómn'a venitória si respectivu pana la capetulu lui septemyre a anului curinte, si apoi listele cu sumele incurse a le tramite la suscris'a. Cu acésta ocaziune, si pana ce vomu aretá rezultatulu specificu, amu onóre a incunoscintiá onorabilulu publicu romanu, cá ofertele de pana-acuma se urca la o suma de 2500 fl., — ér pentru sortitura pana-acuma de aici din Oradea ni s'au apromisú pana la vr'o 52 obiepte si speru cá damele romane de pro tóte locurile nu voru intardiá pe la terminulu precisu — asemenea a sucurge cu manufacture pentru glorificarea scopului. Oradea-mare 2 aprile 1870, Paulin'a Romanu n. Covicu.

* * (Comitatulu Carasiului,) din punctu de vedere alu instructiunei poporale, se póte cunósce din urmatoriulu extrasu ce-lu facemu dintr'o corespundintia a dlu Petru Petroviciu, publicata in „Telegr. Rom.“ Numerulu poporatiunii totale din 239 comune ale comitatului de Carasiu face 343,925 suflete. Pruncii obligati de a amblá la scóla A) dupa etate de la 6—12 ani, copii 15,551; fete 1,229; de la 12—15 ani, copii 7,237; fete 6,958; totalu: 43,967. B) dupa confesinne de ambele secse. a) rom. catolici 7,520; b) gr.-catolici 2,477; c) gr.-orientali 33,242; d) helvetiani 224; e) augustiani 210; f) unitari 1; israeliti 303. C) dupa natiunalitate: a) romani 35,720; b) magiari 519; c) germani 5,321; d) slovaci 685; e) serbi 40; f) croati 1,140; g) hoemi 447; h) bulgari 4; i) ruteni 59; l) italiani 12. De aci se vede, cá aprópe $\frac{4}{5}$ dintre pruncii din comitatulu de Carasiu, obligati de a frecuentá scóla sunt romani. Insemnámú numai cu dorere, cá in acestu comitatu, asié dícundu, curatu romanescu, numai 11,522 copii romani cercetéza scóla, éra 24,198 nu! Scólele facu numerulu de 278; scóle de pomaritu 163, de gimnastica numai 1. Invetiatori: ordinari 195, suplenti 8, la olalta 303. Limb'a propunerei de invetiamentu: curata romana in 231 scóle; nemtiésca in 23; magiara in 3; romana-germana si magiara in 1; croatiésca in 7 scóle etc. Edificie scolare se afla in stare buna 167, de mediu-locu 77, in stare rea 34, la olalta: 279. Déca vómu considerá inca, cá numai 10 scóle sunt prevediute cu recuisitele si cá cole-lalte scóle au cá sunt prevediute reu, au nici decátu, apoi imaginca instructiunii elementarie in comitatulu de Carasiu este fórté trista. Aceste date statistice ce ni le comunica dlu Petroviciu prin „Telegr. Rom.“ sunt

destulu de elocințe. Sê întielegemu odata câ instrucțiunea poporului romanu este bas'a viitoriului nostru!

† (*Scarlatu Capsia*,) în etate de 32 ani, s'a seversitu din viața, seceratu de neinduratorea Phthisis la Pis'a în Itali'a la ¹⁴/₂₆ Martiu curentu Elu formă din preuna cu domniî Const. Sutio, Nicolau Ganea și Leon Negruzzi, quadrufoliulu redactoriloru principali ai „Gazettei de Iassi,” și multe din articolele cele mai sanetose ale acelui seriosu diuariu sunt detorite penei reposatului june. „Convorbirile literari” care au pe terimulu literaru are însemnatatea ce o avea „Gazetta” pe terimul politicu, lu-numeră între colaboratorii sei de predilectiune. Grele suferinti și o mórte pré matura au strinsu o nobila anima unita cu solida cugetare și frumosu talentu. O viața de furtune și ispite daduse de cu vremelui Capsia o profunda cunoscintia a inimei omenesci și o mare esperienta a vieții. Patînu cunoscutu din caus'a modestiei sale și a disgustului ce-i însuflă majoritatea ómeniloru, *Scarlatu Capsia* a lasatu o duioasa și nes. cersa amintire celoru ce l'au cunoscutu de aprópe! O juna socia, fiic'a repos. Louis Jordan și o sora orfana plangu cu animele frante dim preuna cu amicii sei pe próspetu-i momentu! Dincolo întreu mai buna lume elu aseapta manele tenerului Nicolai T. Casimir smulsu ca și densulu prea curendu din mijloculu aceluia-si cercu de amici! (*Curier. de J.*)

Literatura și arte.

* * (*Interpelatiune literaria.*) În sesiunea trecuta a societății academice romane s'a votatu unu regulamentu pentru lucrarea dictionariului limbii romane. Conformu acestui regulamentu se institui o comisiune de trei membri actuali al societății, menita a compune dictionariulu. Acésta comisiune avea sê publice în fiecare luna celu pucinu dóue cóle, ca astu-felu cu începutul ffa-carei sesiunei anuale sê-se póta presintă societății celu pucinu 24 de cóle tiparite. E bine trecu mai bine de jumetate de anu, și comisiunea n'a publicatu inca nici o cóla. Venimu dara cu totu respectulu a ne rogá de delegatiunea societății academice, sê ni spuna caus'a, pentru care nu s'a începutu inca acésta publicatiune?

* * (*Fóia nóua.*) La Bucuresci a aparutu o nóua fóia politica, intitulata „Poporulu Romanu.” Proprietarii ei sunt domniî C. Caramallîu și Gr. Vulturescu. Fóia ese odata pe septemana, dominec'a, și e bine redactata.

* * (*Diuariulu umoristicu „Daraculu”*) a publicatu o poesia, intitulata „Suspínulu;” din acésta estragemu urmatóriele síre frumoșe:

O, strainu-i fara mila,
Sil'a lui e mare sila;
Dragostea-i e o tradare,
Ca a Judii sarutare.
Ori si câtu l'ai mai întóree,
Copilu bunu totu nu-lu poti face:
De-lu scuturi din musínóie
Pana mane te despóie;
Déca-lu chiami la a ta mésa,

Nóptea-ti pune focu la casa;
De te 'ncredi lui din 'ntemp'are,
Sê fii siguru de vindiaro,
Câ-ci nu scie de pecatu,
N'are sufletulu curatu.

* * (*D. I. Eliade R.*) a deschisu prenumeratiune la operele sale tiparite și a se imprimá: Cele e-ște de sub tipariu: „Curieru de Ambe Secse, 6 volume 72 romanati; — Biblia 14 r; — Cursu de poesia, volum. I Lyric; 12 r. — Volumulu II. Anatolid'a 200 r. — Eneid'a 15 r., — Volum. III Fingal; 7 r., Divin'a comedia 14 r., — Romani'a 3 r., — Istori'a Romaniloru I r., Christianismulu și Catholicismulu 1 1/2 r. peste totu 180 1/2 r. Cele sub tipar. „Cursu de poesia, volumulu IV Tasso, Ariosto, Michâida, 12 r., volumulu V. Pythonid'a vol. I. 10. volumulu VI, 10 r. volumulu VII Proscrisulu. Nou'a Apocalypse. 22 r. — Partea Dramatica, volum. IX Prometheus, Brutu, 12 r. — Vol. X. Mahom't, Hernani 12 r. — Volumulu XI Norma și alte drame 12 r. — Volum. XII. Poesii diverse 10 r. Vol. XIII. Continuatiua la poesii diverse 10 r. — Vol. XIV. idem 10 r. — Paralelu între idiomele latina, romana, italiana, spaniola și galica, ce facu o singura limba romana, 8 tom. — Istori'a Romaniloru de la Romulu puna la Traian 8 r. — Istori'a Romaniloru în Dacia 8 r. — Istori'a Greciei, 8 r. — Istori'a literaturii în genere 10 r. — Istori'a Civilisatiunii 10 r. — Cursu de educatiune pentru junii de Ambe sex e 8 r. — Continuatiua Bibliiei 12 r. — Noulu Testamentu 10 r. — Continuatiua Biblicelor 8 r. — Peste totu 192 r. Pretiulu acestora se va respunde la priimirea fia caruia volumu.“

Din strainetate.

△ (*Sentinti'a juratiloru*) din Tours, în caus'a principelui Petru Bonaparte, a facutu mare impresiune a supra parisianiloru. La începutu numai se mirau, cr cei mai multi nu voiau a crede. Mai tardîu inse mirarea s'a stramutatu în necasu; în tóte partile se potea observá nendestulirea. Cu tóte aceste nu s'a facutu demonstratiuni, nici chiar atunci, candu a sositu trasur'a din Tours, impovorata cu cei ce au debutatu în procesu. — Diuarile radicale se bucura de acésta sentintia. — Ludovicu Ulbach scrie în „Cloche” aceste: „Nici nu amu cutezatu a visá despre unu resultat atátu de frumosu! Noi nu vomu face nici imputári, nici infruntári! În momentulu, candu se va stinge imperati'a, nimica nu va remunerá mai multu resignatiunile nóstre de vr'o câti-va ani, și nimicu nu va intari asié de multu sperantiele nóstre — ca sentinti'a, prin care s'a absolvatu ucigatoriulu principe de Bonaparte.” — Diuariulu „Rappel” scrie urmatóriele: „Principele Petru Bonaparte este absolvatu!” Déca aceste s'ar publicá numai prin diuariele republicane, atunci amu crede, câ voiescu numai a batjocóri imperati'a. Dar sê cetimu numai foile guvernamentale, si vomu vedé, câ insa-si imperati'a marturisescó faptulu. Diuariulu „Marseillaise” scrie cu litera uriasie: Petru Bonaparte este absolvatu! Victoru Noir zace în momentu! Ulricu Fonvielle e la închisóre, Enricu Rochefort la închisóre, Milliere, Rigault, Bazina, Doreure

sunt la închisóre. Petru Bonaparte este absolvatu! — Multi constatéza, câ juratii cu optu-spre-diece votori contra optu-spre-diece au enunçiatu sentinçia; in astu-felu de casuri sentinçia se anuncia in favóre acusatului, Principele la 28 martiu dem la siese óre a ajunsu la locuinçia sa din Auteuill. Principele Murat — precum se vorbeseo — inea de timpuriu a sciricitu sosirea principelui, ca — „sê fia primulu, cu care va da mana.“

△ (*Politica femeiesca.*) Lucratóriele de la renunçia fábrica-de-pantlice din Saintetienn aveau multe plansori. Aceste plansori apoi le însrara intr'o suplica, care voira a o prédá la directóie. E bine, suplica erá facuta, dar nici una nu voia ca sê fia subscriso antâin, câ-ci prin aceea trebuia sê primésca responsabilitate a supra sa. — Ce sê faca? — In scurtu inventara ca subscrierea sê se fáca in rondu, de órace rondulu n'are inceputu. Asiç s'a si intemplatú — dore in e, câ inventiunea loru nu au produsu rezultatele dorite.

△ (*Reclamu aihericanu.*) Ūnu ospetariu din Sanfrancisco si-recomenda înancările si beuturile sale prin urmatoriulu reclamu: „Iosifu plangea si dicea fratiloru sei: mai traiesce inea betranulu meu parinte? Da — respunsera fratii lui — mai traiesce, ma se simte bine, pentru câ in tóta diu'a prandiesce la ospetari'a „Cosmopolitan.“

△ (*O femeia*) stetea dî'e'le trecute naintea tribunalului din Paris, fiindu acusatá, câ sub masc'a somnambulismului a insielatu pre multi, vendiendu medicino false si amagindu pre multi cu bobóne si vrajituri. — „Cu unu cuventu — díse presiedintele catra dîns'a — dá ai sciutu bine, câ vei poté insielá pre multi faciá-rindu-te, câ esti somnambulistá. Dta nici nu ai dormitu. — De siguru asiú fi dormitu, déca si siedintiele mele aru fi fostu atátu de lunge, ca siedinti'a acésti'a! — respunse acusat'a.

△ (*Espusatiune de recoritórie.*) Diarietle din Londra ne amuncie, in euredu se va arangiá acolo o espusatiune de recoritórie. — Creatóriele modei astépta cu nea-temperu sosirea dílei candu va fi espusatiunea. — Diu'a inea nu este defiptá. Cea mai frumósa colectiune de recoritórie se afla la imp'ratés'a Rusiei, urméza apoi colectiunea imperatasei Eugeni'a si a baronesei Rothschild.

△ (*In Tuilerie*) dílele trecute a fostu audientia. Dn'a generalului Doubelt inea se presintá. O diadema de diamantu straluciá pe frisur'a ei. „Dómn'a mea — o agrai una din cunoscutele sale — déca vr'odata ti-vei pierde capulu si vei voi a-lu recapatá vei avé sê plate:ci fórté multu aceluia, care lu-vá aflá.“

△ (*O femeia ca jude de pace.*) In Wyoming dílele trecute s'a numitu o femeia jude de pace. — Diariulu „Newyork Word“ publica date mai detaiate despre noulu jude. — Dn'a Morris — serie acelu diariu — e de o statura medilocia si grea de o suta-optu-dieci de funti. Are trasure marcate si intreg'a ei aparitiune ne servesco de documentu despre caracterulu seu firmu. E in etate de cinci-dieci si siepte de ani. Inea de tinera a datu semne despre însusirele-i barbatesci. Disertatiuni si declamatiuni nici odata nu a tienutu, afara de cátu in cas'a sa, dar pentru aceea este amic'a revolutiuniloru!“

△ (*Strike-ulu juristiloru.*) Juristii de la universitatea din Charkow au facutu strike, pentru câ gover-

nulu russescu a numitu unu profesoru germanu. Acelu profesoru s'a si introdusu, dar juristii toti si-scóra absolutoriulu.

△ (*Casulu lui Traupmann*) éra a venitu pe tapetu in Paris. — Cu câte-va díle mai nainte se latíse faim'a, câ unulu din complicii lui este prinsu. A nume, sambet'a trecuta sér'a cam pe la diece óre, in apropierea canalului Villette se audíra voci de „ajutori“ si „prindetu ucigatoriulu.“ — Ajutoriulu a sositu de timpuriu in cátu a potutu scapá viéti'a unei femei aruncate in apa. — Ucigatoriú fugira. — Marturisirile femeiei sunt urmatóriele: „Cei cari voira a me ucide, sunt complicii lui Traupmann. — Voira a me ucide numai pentru acé'a, pentru câ mi-a succésu a desco-perí unele detaiuri din faptele loru.“ Istorió'a acésti'a — precum s'a adevéritu mai tardú — e numai o scornitura; atáta inse este constatatu, câ ospetarcs'a bereciei din strad'a „Grange-Bateliero“ (unde s'a aflu si Traupmann, in societate cu mai multi) — dupa ce s'a latítu acea faima, in tóte dílele primésce câte o epistola amenintiaçia. De câte-va díle numai i s'a scrisu, câ dominétiá la trei óre, sê steie naintea ferestei sale, si acolo va vedé pre complicii ucigatoriulu. Ea, firesco, de locu a facutu aratare. — Com'sarii se si presintara inea de timpuriu, dar nu vediura pre nimeni. — Nici unu semnu suspiciosu nu s'a observatu. — In lun'a trecuta éra a primitu o epistola in care i se demandá ca sê se presinte in p'ati'a bursei. Epistolele sunt subscrise de unu „Henrich.“

△ (*Resbunarea unui calu.*) Este lucru cunoscutu deja, cátu de fidelu este calulu domnului seu, dar si aceea este sciutu, cátu de multu este de resbunatoriú. Bun'a ingrigire nu-o uita in graba, dar nici vatemările, pentru aceste din urma adesu si-resbuna. Unu surugiú de la societatea omnibuseloru din Paris, a tractatu adese fórté tiranesco cu unu calu. Sei manulu animalu suferiá multu. Intr'o dí findu dusu in grajdu la loculu seu, pana la unu timpu s'a vediutu liniscitu, dupa ce inse toti se ndepartara de acolo, afara de inimiculu seu, rupse capestrele si se rapedí pre surugulu calcandu lu sub petioteú si muscandu-lu cu dintii. — La strigatulu de ajutoriu se si aretara mai multi surugi, carora le-a costatu multa truda de a poté scapá pe colegulu loru. Surugiulu este ranitu fórté greu. — Zaco in spitalu.

△ (*Mod'a cea mai nóua in Paris*) O moda nóua, respective o moda vechia ineepe a se renviá la damele parisiane. A nume: damele cele mari nu mai pórtá palerie, ci cepse micutie, si inea de acele de cari se portau pe timpulu lui Ludovicu alu XV.

△ (*Resultatu'u procesului lui Petru Bonaparte*) a causatu mare resensu si prin provincie. In multe locuri se potu cetí urmatóriele placate: „Poporu! nu te revoltezu si nu te infiori candu se absolvéza unu ucigatoriú? Unu Bonaparte a ucisu pre unu cive si noi nu potemu face nimicu contra lui! Susu! sê protestámu, pentru câ in tíera trebuie sê domnéscá dreptate!“ subscrisu de: „Unu betranu, care nu se teme a mori pentru libertatea filoru sei.“

△ (*Primulu numeru*) din diariulu parintelui Hyacinte cu titlulu „Concorde“ a si aparutu in joia trecuta. Indata la inceputu dechiara, câ dinsulu este contra infalibilitátiú papci. — Redactorii sunt Bazin si Loysan.

△ (*Procesulu diariului „Rappel“*) s'a terminatu. Carolu Hugo, pentru vatamarea persónei imp'ratului

este condamnatu la închisóre de sieso luni si amenda de 3000 de franci, éra Barbieux la închisóre de trei luni si amenda de 2000 de franci.

Felurite.

△ (*Conductu solemnū in China.*) Nu scimu, déca esista vr'unu statū pre fati'a pamentului despre care sê circuleze atâte istorióre si fabule, câte circuléza despre Chin'a. — Chin'a este unu imperiu misteriosu, — dîce unu seritoriu, — in tr'insulu tôte sunt straordinarie, tôte sunt vechie si nimicu nu este nou. — Mai nainte se credea, câ imperatalu chinesisiloru are unu palatu de argintu, câ bibliotecele loru sunt cele mai pretiöse, pentru câ posedu cele mai vechie scrieri si câ aurulu si pietrele scumpe la dînsii sunt in mare abundantia — in tocmai ca la noi nesipulu. Acésta faima s'a si respanditu prin lumea mare. Pana la unu timpu nimo nu a potutu sê strabatu in tier'a loru si ast'a este caus'a, câ s'au latitu atâte fabule despre dînsi. In fine englesii darimara murii Mandariniloru si asié viéti'a loru, pana atunci necunoscuta deveni cunoscuta mai de aprópe. — Paretii palatului imperatescu nu mai erau de argintu, ci de porcelanu; aurulu celu multu si pietrele cele scumpe disparura, ér scrierile cele pretiöse erau pucinu reprezentate, — dar locuitorii si adi sunt ca cei mai de nainte. — Esperinti'a i-au invetiatu deja, câ dînsi stau departe de cultur'a europeniloru; cu tôte aceste ei sunt de parere, câ ei sunt cei mai culti in lume, — sunt falosi de cultur'a, istori'a si originea loru. Aceste imprejurári apoi i impedece de a primi cultura straina. — Unu negutiatoriu din Chin'a voindu a-si edificá o naia ca a europeniloru, — fu judecatu la mórte. Relatiunile loru sociale diforescu multu de la a natiunelor din Europ'a. Femei'a la ei n'are nici unu dreptu, si nici o insemnatate. Ca féta — dîce proverbiulu chinezu — depinde de la parintele seu, ca femeia de la barbatulu seu, ca veduva de la fiulu seu, care este indatoratu a o tiené. Cei ce se tienu de clasele mai nalte, nu lucra nimicu — dîcêndu, câ lucrulu pentru dînsii este rusîne. — Ca sê nu se uréseca, nu au decátu numai dóue ocupatiuni: music'a si fumatulu, ma si versificarea. Atátu in cerculu familiaru, câtu si in societate domnesce totu aceea-si datina. Déca unu supusu se presinta la imperatalu ingenunchia si atinge pamentulu cu fruntea de nóue ori. — Diregatorii cei mari — adeca aristocratii — se numescu Mandarinii. — Aristocratii si in Chin'a sunt asemene loru Mandarinii au sê faca multe si fórté grele asamene, in câtu ar fi de ajunsu pentru diece rigorosanti. Ceremoniele si conductele la ei sunt fórté sgomoțóse. Ilustratiunea din numerulu de adi inca ne presinta unu asemene conductu. Chinezii adóra pre Budah. Bisericele loru sunt fórté pestritate, — dar au si unu scopu practicū, a nume: acolo se incortéza óspetii mai insemnati. Imperatalu din Chin'a este fratele sórelui si a lunei. Spiretulu este nemuritoriu.

Gácitura de siacu

De Nicolau Vladu.

mai	a-	za	neșcu.	Dău-	in-	drep-	ro-
si	se-	du-	té-	ma-	tulu	de	
ni-	le	re-	ne!	ne'n-	no	rule	In-
Gro-	spre	dî-	ne	bra-	plini	to-	
"Ta-	Pres-	ta-	ce-	Dă-	ne	rescu"	po-
bi-	zes-	talū	Tic-	ciulu	taŃu,	pri-	chii-ti
ce-	celu	ne,	tru	au	ghiatu;	po-	ce-
cu.	nos-	noi	teu	Pre	celu	O-	ve-

Se pôte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gácituri de siacu din nr. 10.

Strainu! ce n'ai m'la domulu sermanu,
Si nu-i stemperi fómea c'o sfarma de pan
Uita-tu l'ai astadi . . . ajuta-lu pe man,
Si arunca-i unu banu.

I. Ladedatu.

Deslegarea gácituri loru din nr. 9.10. o primiramu de la dómnele si domniórele Elis'a Cerg'a n. Olteanu, Luis'a Ionescu, Elen'a Onciu, I. Patia, Mari'a Budai, Dragin'a Ciorogariu, Maria Gaitanu, Silvi'a Moldovanu, si de la domni Ioachimu Munteanu, Nicolau Vladu, Alesandru Gavrilutiu, C. Ungureanu, Ilie Sporea, P. Sporea, Al. Frumosu, G. Mihailovicu, A. Valutianu, Ioanu Selagianu.

Deslegarea gácituri din nr. 8 o mai primiramu de la domnióra Silvi'a Moldovanu.

Post'a Redactiunii.

List'a celorlu ce au mai facutu oferte pentru teatrulu nationalu se va publicá in nrulu venitoriu.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariutu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.